

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆԷ! ԵՎ ԳԻՏՈՒՌՑՈՒՆՔ ԱՐՑԱԽՈՒՄ

ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В АРЦАХЕ
ՀՈՒՆՎԱՐ-ՀՈՒՆԻՍ 2016, 1-2 ЯНВАРЬ-ИЮНЬ 2016, 1-2

Գիտամեթոդական և գիտահանրամատչելի պարբերական
սովորողների և ուսուցիչների համար

Հիմնադիր՝ Լ.Ղ.Հ կրթության և գիտության նախարարություն

Научно-методический и научно-популярный журнал для учащихся и учителей
Учредитель: Министерство образования и науки НКР

Գլխավոր խմբագիր՝
Ռ. Մարտիրոսյան
**Պատասխանատու
խմբագիր**

Վ. Աթայան
Խմբագրի տեղակալ՝
Մ. Մինասյան
**Պատասխանատու
քարտուղար**

Ս. Մայիլյան
Խմբագրական կոլեգիա

Արթուրյան Ա.
Արթուրյան Հ.
Ասրյան Ս.
Աղադյան Լ.
Ադուգումցյան Ռ.
Ապրեսյան Մ.
Բարսիսյան Ա.
Բարսեղյան Վ.
Բաղդասարյան Գ.
Գրիգորյան Հ.
Գրիգորյան Ս.
Զոլյան Ս.

Զիֆուղարյան Մ.
Թավադյան Լ.
Խաչիյան Է.
Խաչատրյան Ս.
Խաչատրյան Վ.
Վիրապետյան Ա.
Վարապետյան Վ.
Հովհաննիսյան Ա.
Հայրապետյան Ս.
Ղազարյան Է.
Ղազինյան Գ.
Ղուկասյան Ա.
Մաղալյան Վ.
Մանասյան Ա.
Մանուչարյան Հ.
Մելքոնյան Ս.
Մովսիսյան Ա.
Ներսիսյան Լ.
Ներսիսյան Ա.
Շեկյան Լ.
Պետրոսյան Լ.
Պետրոսյան Լ.Ն.
Սարգսյան Հ.
Սաղյան Ա.
Սիմոնյան Ա.
Սովադյան Յու.
Տեր-Մինասյան Ա.
Քամայան Օ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ СОДЕРЖАНИЕ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ, ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

Դասախոսի հաղորդակցման մշակույթի կատարելագործման հիմնախնդիրը բուհում <i>Գ.Հ. Հակոբյան</i>	4-10
Проблема совершенствования культуры коммуникации лектора в вузе <i>Г. О. Акопян</i>	
Տեղեկատվական և կրթական տեխնոլոգիաների դերը բարձրագույն կրթության համակարգում <i>Թ.Ս. Հարությունյան</i>	11-15
Роль инс[^]мационных и образовательных технологий в системе высшего образования <i>Т. С. Лругтуняна</i>	
Ուսուցման մեթոդական համակարգի կիրառման առանձնահատկությունները ռազմական կրթօջախներում <i>Գ.Ա. Բարսյան</i>	16-19
Особенности применения методической системы обучения в военных учебных заведениях <i>Г.А. Бабаян</i>	
Մոդելները և մոդելավորումը ֆիզիկայի ուսուցման գործընթացում <i>Վ.Բ. Աթայան</i>	20-23
Модели и моделирование в процессе обучения физике <i>К.И. Атаян</i>	

ԳԻՏԱՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЕ

Այլարանությունը և խորհրդանիշը Հ. Մաթևոսյանի «Չեզոք գոտի» դրամայում <i>Ա.Ա. Տեր-Մինասյան</i>	24-31
Аллегория и символ в драме Г. Матевосяна "Нейтральная зона" <i>А.А. Тер-Миасян</i>	
Փункции мотивов цикла <i>И. Бунина «Темные аллеи»</i> .	32-38
Символика мотивов <i>Р.А. Саркисян</i>	
Մոտիվների գործառույթները Ի. Բունինի «Մթին ծառուղիներ» պատմվածաշարում: Մոտիվների սիմվոլիկան <i>Ռ.Ա. Սարգսյան</i>	

ԱՅԼԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԽՈՐՀՐԴԱՆԻՇԸ Հ. ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆԻ
«ՉԵԶՈՔ ԳՈՏԻ» ԴՐԱՄԱՅՈՒՄ

Ա.Ա. Տեր-Մինասյան, ԵՊՀ

Հայտնի է, որ այլաբանությունը առավելապես բնորոշ է բանահյուսական ժանրի երկերին՝ առակներին, հեքիաթներին, լեգենդներին և այլն: Գրական մյուս ժանրերում այլաբանական խոսքը հաճախադեպ է հատկապես խորհրդապաշտական ստեղծագործություններում: Եվ դա պատահական չէ, որովհետև «Այլաբանությունը ե սիմվոլը բոլոր դեպքերում չէ, որ հնարավոր է սահմանազատել»¹: Իհարկե, ցանկացած գրական ժանրում էլ, կախված ստեղծագործության բնույթից, հեղինակային նպատակադրումներից ու նախասիրություններից, ի թիվս այլ արտահայտչամիջոցների, կարող են գործածվել նաև այլաբանական արտահայտություններ: Կարևորը այս հնարանքի հաջող կիրառումն է, որովհետև բոլորը չէ, որ տիրապետում են այս ոչ այնքան «հնագանդ» արտահայտչամիջոցից օգտվելու վարպետությանը: Այլաբանության գործածության փայլուն օրինակներ շատ կան հայ գրականության մեջ (Աժդահակի երազը՝ «Տիգրան և Աժդահակ» առասպելում, Եղիշեի մեջբերած հայտնի ասույթները «Մահ իմացեալ...», «Լաւ է կոյր լսչոք...», Խորենացու «Ողբի» հատվածներ, Նարեկացու «Մատյան»-ն ամբողջությամբ, Թումանյանի, Չարենցի և այլոց բազում քերթություններ): Սակայն այս արտահայտչամիջոցի գործածությունը ինչպես եվրոպական, այնպես էլ հայ գրականության մեջ աննախադեպ մեծ տարածում գտավ հատկապես անցյալ դարի 60-ական թվականներից սկսած, երբ գրական նոր փուլի երկերում տիրապետող դարձավ մետաֆորային մտածողությունը, իսկ այլաբանական խոսքի կառուցումը իրենց նոր ու թարմ զարգացումներն ունեցան գեղարվեստական խոսքի այլ հատկանիշներ՝ մակդիր, չափազանցություն և հատկապես անձնավորումը: Բերենք երկու օրինակ Պարույր Սևակի և Պերճ Զեյթունցյանի երկերից: «Եվ այր մի՛ Մաշտոց անուն...» պոեմում հայոց գրերի ստեղծումից հետո այդքան բուռն զարգացում ապրած հայ մշակույթը Պ. Սևակը բնորոշել է հետևյալ այլաբանությամբ.

**Ու մեկ օր անգամ չորեքթաթ չարած՝
մի արագտուն կայտառ քերթություն
ընդոստնեց մեկեն ու վազքի լծվեց²:**

Այլաբանական խոսքի շատ հաջողված դրվագներից է Պ. Զեյթունցյանի «Աստծո տասներկու օրը» դրամայի այն հատվածը, երբ կամրջի վրա, իրար չճանաչելով, հանդիպում, վիճում և մենամարտի են պատրաստվում հայոց և Պոնտոսի արքաները:

ՄԻՀՐԴԱՏ — Իմ սուրը եռում է պատյանի մեջ: Անհամբերությունից քրտնած՝ հայհոյում է իր տիրոջը:

ԱՐՔԱ — Ուրեմն, համարիք, որ իմ սուրը արյունակից է նրան: Երդվում եմ, որ մենք հիմա տոն կսարքենք նրանց համար: Այնպիսի հանդես, որ մինչև ժանգոտվելը օրհնեն իրենց տերերին³:

Սեջբերված տողերում այլաբանական խոսքի համակցությամբ հաջողությամբ գործածված են նաև այլ արտահայտչամիջոցներ՝ համեմատություն, չափազանցություն, մակդիր, անձնավորում և այլն:

Այլաբանության ու խորհրդանիշի գործածության հաջող օրինակներով առատ են նաև Հր. Մաթևոսյանի ստեղծագործությունները, այդ թվում՝ «Չեզոք գոտի» դրաման:

¹ Է. Զրբաշյան, Գրականության տեսություն, Եր., 1967, էջ 232:
² Պ. Սևակ, Երկերի ժողովածու, 6 հատ., հ. 4, Եր., 1973, էջ 261-262:
³ Պ. Զեյթունցյան, Մեծ լռություն, Եր., 1985, էջ 132:

Նախ՝ թվարկենք պիեսի գլխավոր խորհրդանիշներից մի քանիսը:

Դրանցից առաջինը հայոց Բագրատունիների մայրաքաղաք Անին է, որի ավերակներում էլ ծավալվում են պիեսի գործողությունները Խորհրդանիշ են Բագրատունիների զինանշանի վրա քանդակված վագրը, վագրի թաթի ասկ գանվող գունդը, թուրը, որի վրայի ժանգր փրփրաքարով մաքրում է վանքի ծառա Միմոնի երեխան՝ Աբելը....

Հենց թրի ու վագրի թաթի ասկ գանվող գնդի շուրջ էլ ծավալվող այլաբանական երկխոսություններից է հյուսվում ստեղծագործության սյուժի զգալի մասը: Խորհրդանիշ են նաև գրեթե բոլոր կերպարները՝ Անտոն Աթաբեկովը, որի անվան դիմաց դրամայի հերոսների անվանացանկում հեղինակը գրում է «կես-հայրենասեր, կես-հարբեցող», ազնվականուհի Վարվառա Տումանովան, որի մասին հեղինակը գրում է «կարելի է անվանել օրիորդ կարեկցանք» և ուրիշներ: Յուրօրինակ հավաքական խորհրդանիշ են զինավառ երիասարդները, նույնիսկ հանուն հայրենիքի նահատակության պատրաստ այդ կամավորականների հագուստի գույնը՝ կարմիրը: Առաջ անցնելով՝ նշենք, որ սրանք, ինչպես նաև սահմանապահ զորքերի ռուս սպան, գրեթե չեն խոսում, նրանց մասին կարդում ենք ընդամենը հեղինակային ռեմարկներում: Սակայն դրամայի գաղափարական զարգացման գործում մեծ է հատկապես այդ կերպարների դերը: Դրաման սկսվում է հենց կարմիր հագած երիտասարդների մասին պատմող հեղինակային խոսքով. «Անի, 1914, հուլիսի առաջին օրերից 1 օրը: Կարմիրը հագած զինավառ տղաների խումբը գիշերը եկավ, այստեղ մոմեր վառեց, վանահոր աջը համբուրեց, ձայնը զսպելով երգեց վրեժի ու հույսի իր երգը, ապա յուրաքանչյուրն առանձին ու բոլորը միասին ասացին երդման **երդվում եմ** խոսքը, և գնաց թաղվեց գիշերվա խավարում...»⁴:

Ուշադրություն դարձնենք, նշված ամսաթվին՝ 1914, հուլիսի առաջին օրերից 1 օրը, այսինքն՝ առաջին աշխարհամարտից մի քանի օր առաջ, երբ Անին տակավին ռուսական կայսրության մաս էր, և հայ ժողովուրդը հույսեր էր փայփայում այդ կայսրության զորքերի օգնությամբ Արևմտյան Հայաստանը ազատել թուրքական լծից, նույնիսկ ստեղծել միացյալ հայկական պետականություն....: Դեռևս ոչ ոք չգիտեր, որ օրեր անց՝ հուլիսի 28-ին, համաշխարհային պատերազմ է սկսվելու, առավել ևս՝ ինչ աղետալի ճակատագիր էր սպասվում արևմտահայությանը:

Ձինավառ երիտասարդների խմբի մասին ինչ-որ անորոշ լուրեր կան նաև պիեսի միջնամասում, որոնք արտաքուստ այնքան էլ ուշադրություն չեն գրավում: Ոմանք ասում են՝ սահմանն անցել են ու միացել հայ ազատամարտիկներին, ոմանք էլ թե՛ «սահմանին դարան են ընկել ու սպանվել»:

Բայց սկսենք դրամայի գլխավոր խորհրդանիշից՝ Բագրատունիների մայրաքաղաք Անիից, որի ավերակներում ապրում է ընդամենը 5 մարդ՝ ճարտարապետ Աբել Արծաթաբանյանը, որը 17 տարի շարունակ առանց վարձատրության չափագրում, վերձանում և արտանկարում է ավերված կոթողներն ու առանձին զարդաքանդակներ: Նա սպասում է Ռուսաստանից ժամանող հանձնախմբին, ռուսական պետության կողմից իրեն նշանակվող հավանական թոշակին, որովհետև ապրուստի միջոց չունի, իսկ հագի շորերը մաշված են ու Միմոնի կնոջ՝ Շողերի կողմից բազմիցս կարկատված: Մյուս բնակիչը Կաթողիկե Մեծ Մայր տաճարի վանահայր Միքայել վարդապետն է՝ ճարտարապետի ընկերը, որը շրջակա գյուղերից տաճար ուխտի եկող գյուղացիների բերած նվիրատվություն-մթերքից բաժին է հանում ճարտարապետին, վանքի ծառա Միմոնին, որն ամբողջ օրը մուրճը ձեռքին խաչքար է նմանակում, նրա կնոջը՝ Շողերին, և նրանց որդուն՝ վտքրիկ Աբելին:

Պիեսը հարուստ չէ բեմական գործողություններով: Սա մի ստեղծագործություն է, որում

⁴ Հ. Մաթևոսյան, Տերը, Եր., 1983, էջ 36: Այսուհետև այս գրքից արվող հղումների էջերը կնշվեն մեջբերմանը կից փակագծում:

վագրը ցատկում է», մակդիրային կապակցություններ՝ **«անկենդան** ժամանակ» նաև **«անկենդան ժամանակի** ուժեր, **ապագայի** ուժեր», կրկնություններ՝ **«գունդ** և **տափակ**» բառերի ոճական կրկնությունները, վերացական գոյականի անձնավորում «վագրը հավաքում և **չարտում է աժերը...**» և այլն:

Ճարտարապետը ամեն խոյակ չափագրելուց ու նկարելուց առաջ՝ փորձում է թափանցել ժամանակի խորքերը, բմբռնել ամեն գծի, զարդանախճի ու պատկերված առարկայի իմաստը: Այդ պրպսամներից ծնվում են բազում առեղծվածներ ու հարցեր, որոնք մտատանջում են նրան: Վանահայրը ևս խորհող, վերլուծող անհատ է. նա էլ իր կասկածանքներն ու մտատանջություններն ունի, բայց այդ մտատանջությունները թոթափելու համար ճարտարապետին հակադրում է իր լավատեսությունը: **«...Ասա՛ Բագրատունիների վագրը կատու է, և Բագրատունիների վագրը կատու կդառնա: Մի՛ասա: Ասա՛ Բագրատունիների վագրը վագր է, թաթի տակ երկրագունդ է պահում և Բագրատունիների վագրը վագր կդառնա»** (40):

Դրամայի ցանկացած հատված շարադրված է նույն ոճով: Թվում է՝ ճարտարապետն ու վանահայրը ու նաև այլ կերպարներ անկարող են առանց այլաբանական դարձույթների հաղորդակցվել: Դրամայի կերպարներից շատերը յուրովի են փորձում բանաձևել Անիի անցյալը, ներկան ու ապագան: Հին սովորության համաձայն՝ Անի մտնողներին տրվում են նույն հարցերը **«Ի՞նչ է Անին»** և **«Ի՞նչ է փնելու Անին ապագայում»:** Եվ ահա կայսերական ակադեմիայի հիշյալ հանձնաժողովի անդամ Անտոն Աթաբեկովը նույն հարցն է ուղղում իր գործընկերներին: Եթե հանձնախմբի նախագահ, ծագումով հայ, բայց հայերեն չիմացող Ագուտինսկին (Արդուբյան) այս հարցին պատասխանել չի կարող, որովհետև **այնքան է ոգևորված իր նախնիների երկիրն այցելելով, որ ոչինչ չի նկատել,** ապա Տեր-Սարգսյանցը, Բահաթրյանը և Շվեդովը իրենց որոշակի կարծիքն ունեն: Բահաթրյանի համար Անին հնություն է, իսկ **«ինչ-որ ջարդվում է, պիտի, այո՞ ջարդի»** (88): Նա ոչ մի հեռանկար չի տեսնում Անիի համար, բայց և չի ափոսում: Ավելին, չի ցանկանում ուղեղը ծանրաբեռնել ավելորդ բաներով. **«20-րդ դար ենք մտել,-** ասում է նա,- **մարդիկ 50 հարկանի շենքեր են կառուցում... իմ գործը շինարարությունն է, ես վատ ճարտարապետ չեմ. իմ հայրենիքը Ռուսաստանն է, իմ խիղճը նրա առջև մաքուր է»** (90):

Երկխոսության հետագա տողերից պարզ է դառնում, որ այդ ճարտարապետը, որի **հայրենիքը Ռուսաստանն է,** և որը աշխատում է օր առաջ թոթափել հայ փնելու ավելորդ բեռը, հավանաբար որդեգրվել է ռուսական բոլշևիկյան կուսակցությանը, որի անդամները, ինչպես հայտնի է, քաղաքական վայրագություններից բացի, քարոզում էին նաև անցյալի մշակութային ժառանգության ոչնչացում: Նրա և Տեր-Սարգսյանցի կարծիքները տրամագծորեն հակադիր են: Վերջինս գտնում է, որ **«Անին չի մահացել Անին մեռցվել է, ամենամեծ խնամքով վերակառուցված Անին ապագայի մեջ ապրում է իր բնական երկար մահը կամ անմահությանը: Դա կփնի ժամանակի և Անիի խաղաղ վեճ՝ և իրենք կլուծեն իրենց խնդիրը...»**(89): Նա Անի է եկել՝ **«...հարցնեմ անեցի հին վարպետներին, թե նրանք այդ ինչպես էին անում որ իրենց կառուցած վանքերում սուտ աստվածը դառնամ էր ճշմարիտ աստված, իսկ իմ շենքերում կարգին մարդը չի դառնում շատ լավ մարդ»** (86): Այս կրակոտ ու հուզախոթիվ դատողությունները կարծես ինչ-որ համակրանք են ստեղծում Տեր-Սարգսյանցի հանդեպ: Բայց նրա գեղեցկախոսության շղարշի հետևում դժվար չէ նկատել իրականությունից կտրված, ուրիշներին հայրենասիրության դասեր տվող, բայց գործնականում արդեն «պետերբուրգցի» դարձած մտավորականին: Դժվար է ասել Բահաթրյանի բացահայտ ազգուրաց խոսքերն են ավելի տխուր մտորումների տեղիք տափս, թե Անիի գեղեցկությամբ զմայլվող, բայց նրա խնդրի լուծումը ժամանակի քմահաճույքին «մենաշնորհող» Տեր-Սարգսյանցի ռոմանտիկ դատողությունները:

հատվածներում (տես էջ 79, 84, 118):

Դրամայում նա միայն մեկ անգամ է խոսում: Երբ Անի եկած գյուղացի պատանիներից մեկը, մատնանշելով Միմոնի քանդակած խաչքարը, հարցնում է. **«Խարո՞ղ կամեն, սալդաստ»**, Սպան պատասխանում է. **«Կամեն կակ կամեն»** (59):

Հետաքրքիր է, որ թեև դրամայի սկզբում՝ գործող անձանց անվանացանկում, Մաթևոսյանը նրան անվանում է հայերեն բառով՝ **սպա**, սակայն միջնամասում նրա մասին խոսելիս միտումնավոր օգտագործում է ռուսերեն բառը՝ **օֆիցեր**, ավելի ստույգ՝ **սահմանապահ զորքերի ռուս օֆիցեր**: Ընդ որում **ռուս** և **օֆիցեր** բառերի բոլոր տառերը մի անգամ միտումնավոր գրում է միայն մեծաատերով (59): Նրա արտասանած միակ նախադասությունից պարզ հասկացվում է, որ իր համար միևնույն է, թե ռուսական կայսրության որ սահմանին կծառայեր, նա ընդամենը կատարում է իր պարտքը: Բայց Անիի շքեղությանը անհաղորդ և այդքանով **բացակա** օֆիցերը իր **ներկայությունը** հիշեցնում է դրամայի բոլոր դրվագներում: Այդ կերպ Մաթևոսյանը որոշակիորեն ընդգծում է ռուսական գերիշխանության ներկայությունը Արևելյան Հայաստանի և հայության կյանքում: Եվ այդ ներկայությունը այնքան էլ պասիվ ներկայություն չէ: Ռեմարկներից մի քանիսում երևում է, որ շրջապատի հանդեպ անտարբեր սպան ընդգծված կասկածանք է ցուցաբերում Մայր տաճարի վանահոր հանդեպ (տես՝ էջ 79 և 86):

Գյուղացիների միջով, բոլորի նկատմամբ անտարբեր, դանդաղ առաջ է գալիս սահմանապահ զորքերի սպան: Նա ուզում է անակնալի բերել վանահորը, բայց վանահայրը նրան վաղուց էր նկատել, այն պահին, երբ սպան կտրուկ շատ է գալիս դեպի վանահայրը, սա այդ պահին կանգնած է Շվեդովի կողքին և կարծես թե զրուցում է սրա հետ: Սպան դանդաղ ձեմելով ետ է գնում (79):

Ռուս սպայի՝ որպես կայսրության ներկայացուցչի համար նվաճված տարածքում ապրող ազգի համախմբումը ավելորդ գլխացավանք է, և պետք է հատկապես հսկողության տակ պահել հայ մտավորականներին ու հոգևորականներին, որովհետև պետականություն չունեցող ազգի համախմբումը կարող են իրագործել հենց նրանք:

Ռուսաստանի՝ հայ ժողովրդի բարեկամ լինել-չլինելու, օրհասական պահին նրան նեցուկ լինելու կամ լքելու կասկածանքն է դրսևորված նաև աշուղի խոսքերում: Երբ նրան առաջարկում են հայ կամավորականների մասին երգ ստեղծել ծերունին ասում է. **«Մտքս չեմ ավստում, է՛րբենց եմ ավստում, մարդու թշնամին էլ պիտի մարդ լինի... Հիմա «հա» են ասում ու «չէ» անում, «չէ» են ասում ու «հա» անում, ծիծաղում ու վատդ են ուզում: Երեխեքը (կամավորականները- Ա.Տ.-Մ.) գնալա-կորչելա են, ու չես հասկանալու ով կորցրեց՝ բարեկամը, թշնամի՞ն, չորանաշու՞նը...»**(118):

Այս առումով մի փաստ ևս էական է. պիեսի վերջում Նիկոլայ Շվեդովը առաջարկում է իր ֆոտոապարատով **«բոլոր հայերին միասին նկարել»**: Եվ երբ բոլորը, ճարտարապետից բացի, **«հավաքված-շարված են»**, **«Շվեդովը շարք է մտցնում նաև սահմանապահ զորքերի սպային»** (i 119): Նույն այն Շվեդովը, որը Անին ճարտարապետության Մեքքա է անվանում, այնուամենայնիվ չի մոռանում լուսանկարներում **«բոլոր հայերի շարքում»** կանգնեցնել ռուս սպային, այսինքն՝ ընդգծել իր կայսրության ներկայությունը:

Ի մի բերելով ասվածը՝ փորձենք ամփոփ գնահատական տալ դրամայի գլխավոր իտրիդանիշներին և նրանց կերպարների միջոցով երկի գաղափարական նպատակադրումների իրագործմանը:

Ճարտարապետն, ի վերջո, անսալով վանահոր հորդորներին, Բագրատունիների զինանշանը արտանկարելիս վագրի բարձրացրած թաթի տակ ոչ թե **«մեր խեղճությունը»**, որը կարող էր տափակ կամ փոս մի բան լիներ, այլ գունդ է նկարում, որովհետև վանահայր պնդում է, թե **«...միտքը չիք և անգո մի բան չէ, քարի հետ հավասար միտքը դիի ու կշոհի. Միտքը**

Резюме

Аллегория и символ в драме Г. Матевосяна "Нейтральная зона"

А. А. Тер-Минасян, *ЕГУ*

В статье отмечается, что действия в драме "Нейтральная зона" происходят в июле 1914г. в прежней столице Армении Ани, где архитектор Абел Арцатабаниян проводит раскопки. Г. Матевосяну удается отобразить общественно-политическую атмосферу Армении до Первой мировой войны с помощью аллегорических диалогов героев пьесы.

В драме много символов: Ани, тигр, выбитый на гербе царства Багратидов, старинный меч, покрытый толстым слоем вековой ржавчины и т.д. Сюжет произведения развивается аллегорическими формулировками разных мнений про вышесказанное, и выявляются идеологические нацеливания.

Summary

Allegory and Symbol in H. Matevosian's "Neutral Zone" Drama

A. A. Ter-Minasyan, *YSU*

It is stated in the article that the actions of "Neutral zone" drama take place in former capital of Armenia, Ani, in July 1914, where the architect Abel Artsatabanian does excavations. H. Matevosian succeeded in showing the reflection of Armenian social-political atmosphere before the World War I with the help of allegorical dialogues of the play heroes.

There are many symbols in the drama: Ani, tiger, which was engraved on the coat of arms of Bagratid Kingdom, an ancient sword, which is covered with thick layer of age-old rust and etc. The plot of the composition is developed with allegorical formulations of different opinions about the ideas mentioned above. So ideological targeting are revealed.